

อาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี (เดิม)

ชื่อแหล่ง : อาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี (เดิม)

ที่ตั้ง : ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : อาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรีหลังเก่า ตั้งอยู่ที่ถนนวรเดช บนฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองในตัวเมืองราชบุรี

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : ที่ตั้งอาคารศาลากลางเป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ

แหล่งน้ำ : ทางด้านทิศตะวันออกห่างออกไปประมาณ 50 เมตร ติดกับแม่น้ำแม่กลอง

ประวัติ : พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดระเบียบการปกครองหัวเมืองใหม่ขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2437 โดยแบ่งการปกครองออกเป็นมณฑล เรียกว่า “ *ระบอบมณฑลเทศาภิบาล* “ ประกอบด้วยเมืองหลายเมืองรวมกัน และมีข้าหลวงเทศาภิบาลที่ขึ้นกับกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

ในปีพุทธศักราช 2438 มีการรวมบรรดาเมืองต่างๆ ในภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ เมืองราชบุรี เมืองกาญจนบุรี เมืองสมุทรสงคราม เมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรีและเมืองประจวบคีรีขันธ์ ตั้งขึ้นเป็น “ *มณฑลราชบุรี* “ โดยมีเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์(เทศ บุนนาค) ขณะนั้นยังเป็นพระยาสุรินทรฤาไชย เจ้าเมืองเพชรบุรี เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลคนแรก ในระยะแรกได้ใช้ตึกของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำแม่กลองในตัวเมืองราชบุรีเป็นตึกกองบัญชาการมณฑล จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2465 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีการสร้างศาลารัฐบาลมณฑลราชบุรีขึ้น บริเวณทางด้านทิศตะวันตกของตึกสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ห่างออกไปประมาณ 100 เมตร (ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ถนนวรเดช ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี) โดยจัดรวมที่ว่าการเมืองและที่ว่าการมณฑลไว้ในอาคารหลังเดียวกัน

ครั้นถึงปีพุทธศักราช 2476 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงยกเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล และมีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นจังหวัดและอำเภอ “ *ศาลารัฐบาลมณฑล* “ จึงได้ปรับเปลี่ยนมาเป็น “ *ศาลากลางจังหวัดราชบุรี* “ ตามลำดับ

จังหวัดราชบุรีได้ใช้อาคารศาลากลางจังหวัดหลังนี้เป็นที่ว่าการเรื่อยมา จนกระทั่งวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2524 จึงได้ย้ายไปอยู่ยังศาลากลางแห่งใหม่ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยสร้างขึ้นตามแบบมาตรฐาน ณ บริเวณที่ตั้งปัจจุบัน อาคารศาลากลางหลังเก่าจึงถูกยกเลิกการใช้งานนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

กรมศิลปากรจึงขอใช้อาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี (เดิม) สำหรับจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำจังหวัดราชบุรี โดยดำเนินการบูรณะในปี พ.ศ.2528-2529 และในปี พ.ศ.2529 จึงได้ประกาศกำหนดสถานที่ให้อาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี (เดิม) เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรีตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 พร้อมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้าชมอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2534 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

อาคารศาลากลางหลังเก่า ตั้งอยู่บนพื้นที่ประมาณ 6 ไร่เศษ เป็นอาคารที่ได้รับอิทธิพลด้านรูปแบบการก่อสร้างมาจากสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ซึ่งนิยมกันอย่างแพร่หลายมากในช่วงรัชกาลที่ 5-6 ลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียวก่ออิฐถือปูน ยกพื้นสูง มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดความกว้าง 30 เมตร ยาว 57 เมตร หลังคาทรงปั้นหยา มุงด้วยกระเบื้องซีเมนต์หรือกระเบื้องว่าว เน้นทางเข้าหลักด้านหน้าโดยการสร้างเป็นมุขยื่นออกมา 1 ห้อง หน้ามุขเป็นซุ้มโค้งด้านข้างตกแต่งด้วยลายปูนปั้นและหัวเสาทรงกลมแบบศิลปะตะวันตก มีรูปครุฑปูนปั้นและตัวอักษรคำว่า “ **ศาลากลางจังหวัดราชบุรี** “ ผนังอาคารก่ออิฐถือปูน ปัจจุบันทาสีชมพูอ่อนตัดกับซุ้มหน้าต่างสีขาว ตกแต่งด้วยเสาประดับผนังรูปสี่เหลี่ยมมีริ้วเส้นขนานในแนวนอนประดับ เหนือซุ้มหน้าต่างปูนปั้นเป็นคิ้วก่อบัวฝรั่งกันน้ำฝนย่อย บานประตูหน้าต่างไม้ตีเกล็ด เพื่อให้ลมพัดผ่านเข้าออกได้สะดวก เหนือกรอบหน้าต่างมีช่องแสงเป็นบานเกร็ดไม้ ภายในอาคารห้องแต่ละห้องจะเรียงกันไปตามความยาวของอาคารมีประตูเปิดเชื่อมถึงกันตลอด พื้นห้องเป็นไม้กระดาน ส่วนกลางอาคารมีห้องประชุม 1 ห้อง ด้านข้างทั้งสองด้านเป็นพื้นที่เปิดโล่งขนาดกว้าง 13 เมตร ยาว 17 เมตร สำหรับจัดสวนปลูกต้นไม้ประดับอาคารและมีระเบียงทางเดินโดยรอบภายในอาคาร ทำให้เกิดความโปร่งเบาเหมาะสมกับอาคารในเมืองร้อน

การกำหนดอายุสมัย : กรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2465)

การประกาศขึ้นทะเบียน : ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติในราชกิจจานุเบกษา

การระวางแนวเขต : -

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : อาคารราชการ

วันที่ปฏิบัติงาน : สำรวจ 26 ก.พ.41 บันทึก 26 ก.พ.41

ผู้สำรวจ/บันทึกข้อมูล : นายเคชา สูดสว่าง

ที่มาของข้อมูล : ราชบุรี . กรมศิลปากรจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม

บรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี 14

ตุลาคม 2534

ทะเบียนโบราณสถานในเขตหน่วยศิลปากรที่ 2 . กองโบราณคดี กรมศิลปากร ,2538

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี . เอกสารโรเนียวเผยแพร่ . ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

๒๐๒๗

เล่ม ๕๔ ตอนที่ ๓๕

ราชกิจจานุเบกษา

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ประกาศกรมศิลปากร

เรื่อง ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ กรมศิลปากรจึงประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ดังนี้

๑. อาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
๒. อาคารศาลจังหวัดราชบุรี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
๓. อาคารศาลากลางจังหวัดระนอง อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๔. อาคารศาลากลางจังหวัดภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
๕. อาคารศาลจังหวัดภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
๖. อาคารศาลากลางจังหวัดยะลา (หลังเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

จึงขอประกาศเพื่อทราบทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๐

เดโช สอนานนท์

อธิบดีกรมศิลปากร

ประกาศกรมศิลปากร เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่ดินโบราณสถาน

ตามที่กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานอาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๔ ตอนที่ ๑๕ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ แต่มิได้กำหนดเขตพื้นที่ดินโบราณสถาน

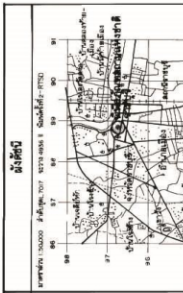
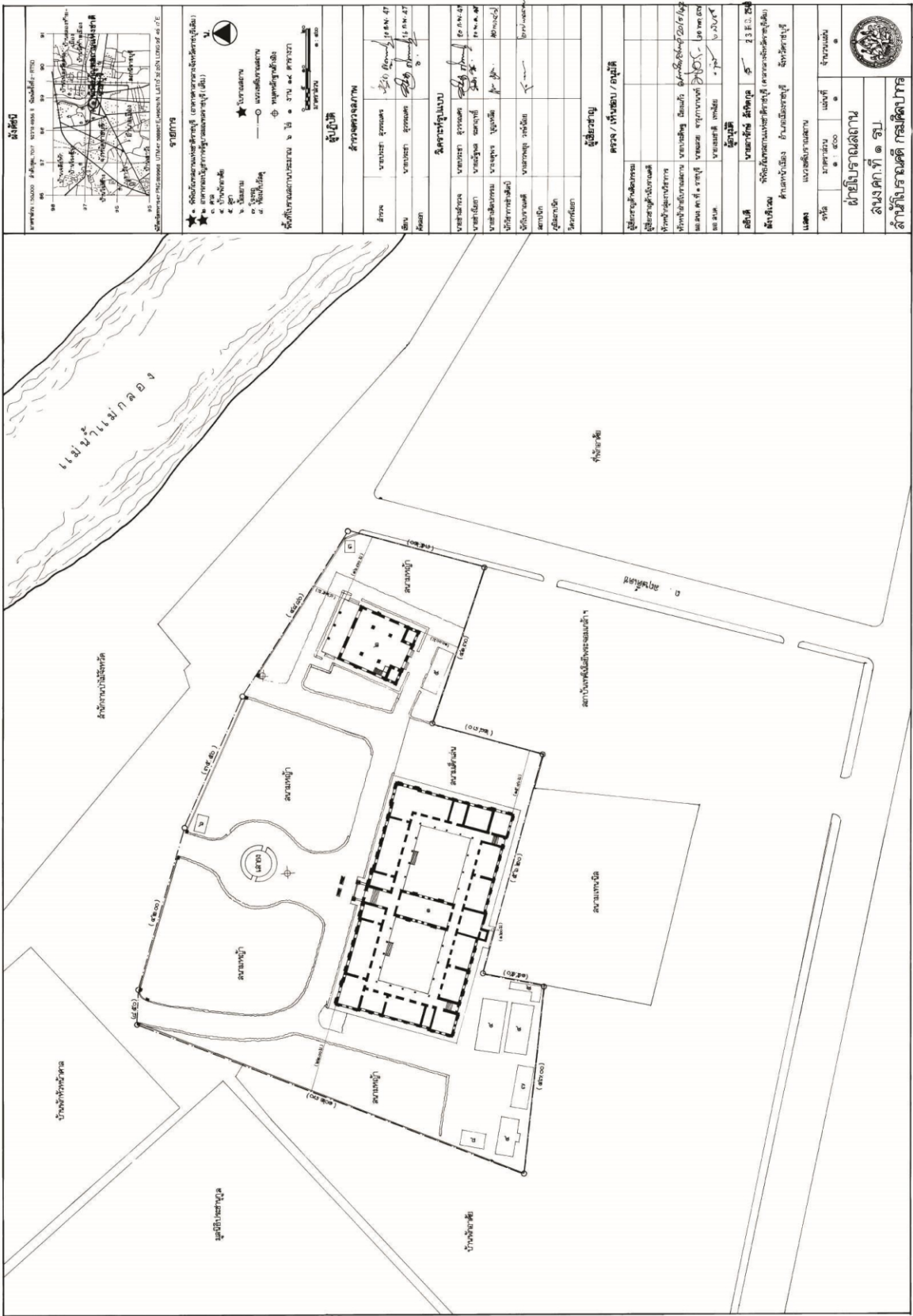
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ อธิบดีกรมศิลปากรจึงประกาศกำหนดเขตพื้นที่ดินโบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี (ศาลากลางจังหวัดราชบุรีเดิม) ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ให้มีพื้นที่โบราณสถานประมาณ ๖ ไร่ ๑ งาน ๑๕ ตารางวา รายละเอียดดังปรากฏตามแผนผังแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

อารักษ์ สังหิตกุล

อธิบดีกรมศิลปากร

สงวน

ข้อมูลสถานที่ตั้ง
 * สัญลักษณ์แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสวนสัตว์
 * สัญลักษณ์แสดงตำแหน่งที่ตั้งของเขตคุ้มครองสัตว์ป่า (ก.ป.)

สัญลักษณ์
 * สัญลักษณ์แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสวนสัตว์
 * สัญลักษณ์แสดงตำแหน่งที่ตั้งของเขตคุ้มครองสัตว์ป่า (ก.ป.)

ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์
ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์
ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์
ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์
ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์
ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์
ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์
ชื่อพื้นที่		สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์	สวนสัตว์

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อพื้นที่: สวนสัตว์

ที่ตั้ง: กรุงเทพมหานคร

พื้นที่: ๑๐๐ ไร่

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๑

ภาพประกอบ :

อาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี (เดิม)

ลักษณะอาคารศาลากลางจังหวัดราชบุรี (เดิม) มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยผสม
กับยุโรป ซึ่งเป็นที่นิยมในสมัยรัชกาลที่ 5-6